



Haridus- ja Teadusministeerium  
hm@hm.ee  
Munga 18  
50088, Tartu

Teie 23.09.2025 nr 8-1/25/4057; HTM/25-  
1035/-1K

Meie 20.10.2025 nr 2-3/3337-1

## Vabariigi Valitsuse määruste muutmine

Austatud haridus- ja teadusminister

Täname võimaluse eest avaldada arvamust Vabariigi Valitsuse määruse „Vabariigi Valitsuse määruste muutmine“ eelnõule. Mõistame muudatuste eesmärki tagada õppijate sujuv üleminek järgmisele haridustasemele, kuid peame vajalikuks täiendusi, et lahendused oleksid kooskõlas tööturu ootuste, ressursside tegeliku kättesaadavuse ja õppija haridustee selgusega.

Eeltoodust tulenevalt kooskõlastab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium eelnõu all olevate märkustega arvestamise korral.

### 1. Põhikooli lõpetamine õppekava kõiki õpitulemusi omandamata

Eelnõu §-ga 1 muudetakse Vabariigi Valitsuse 6. jaanuari 2011. a määrust nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ (edaspidi *RÕK*). Eelnõu näeb ette võimaluse lugeda põhikool lõpetatuks ka juhul, kui kõik õpitulemused ei ole omandatud. See hõlmab olukordi, kus lõpueksam(id) on sooritatud tulemusele alla 50% (*RÕK* § 23 lg 2<sup>1</sup>) või kui kuni kahes aines on 9. klassi viimane aastahinne „nõrk“ või „puudulik“ (*RÕK* § 23 lg 2). Järeleksamid kaotatakse ning eeldatakse, et tekkinud õpilüngad tasandatakse järgmises haridustasemel.

Tööturu seisukohalt on kriitilise tähtsusega, et õppekava miinimumtase oleks selgelt määratletud ja usaldusväärselt saavutatud. Põhihariduse tasemel tekkinud õpilünkade edasilükkamine suurendab meie hinnangul riski, et need kanduvad edasi gümnaasiumi ja kutseõppesse ning sealt omakorda tööturule, kus nende lahendamine on oluliselt kulukam ja keerukam kui varajane sekkumine põhikoolis. Tunneme muret, et kavandatav muudatus süvendab probleeme eelkõige reaallainetes, andes signaali, et haridust on võimalik lõpetada ka ilma kõiki ettenähtud oskusi omandamata ja eksameid edukalt sooritamata. Arvestades, et tööturul on märkimisväärne puudus reaallainetega seotud spetsialistidest, on muudatus murettekitav.

Täiendavalt leiame, et järeleksamite võimaluse kaotamise asemel tuleks keskenduda probleemide ennetamisele kogu koolitee vältel ning tagada, et kõik õpilased omandavad haridusteel vajalikud teadmised ja on valmis jätkama õpinguid ilma vajaduseta lünki tasandada järgmises õppeastmes.

Juhime tähelepanu, et eelnõu seletuskirjas puudub teave selle kohta, kui suur on hinnanguliselt nende põhikoolilõpetajate arv, kes lõpetavad kooli ilma kõiki ettenähtud õpitulemusi omandamata.

Eeltoodust lähtuvalt palume lisada seletuskirja eraldi peatükk kavandatava muudatuse statistika ja mõjude kohta, mis annaks ülevaate viimase 3–5 õppeaasta lõikes:

- õpilaste arv või osakaal, kes ei saavuta 50% lävendit ühel või mitmel põhikooli lõpueksamil (eesti keel, matemaatika, valikaine), jaotatuna piirkonna, õppekeele ja koolitüübi järgi;
- õpilaste osakaal, kellel on kuni kahes aines 9. klassi aastahinne „nõrk“ või „puudulik“;
- mõjuhinnang seoses gümnaasiumi/kutseõppe vastuvõtuga, väljalangemise, õpingute pikenedamise, NEET-riski jm näitajatega;
- prognoos 2026. aasta lõpetajate kohta võrreldes senise korraga.

Samuti palume selgelt kirjeldada ennetustegevusi ja konkreetseid varajase sekkumise mehhanisme II ja III kooliastmes, mis aitavad tagada, et puudustega lõpetamised jääksid erandlikeks juhtudeks.

## 2. Ressursid

Seletuskirja kohaselt ei kaasne määrusega kavandatud muudatustega täiendavat kulu. Samas eeldab eelnõu, et gümnaasiumid ja kutseõppeasutused pakuvad puudustega lõpetanutele lisatuge, nagu tasandavad kursused, konsultatsioonid, individuaalsed õppekavad (Vabariigi Valitsuse 6. jaanuari 2011. a määruse nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ (edaspidi *Gümnaasiumi RÕK*) § 13 kavandatav lg 2<sup>1</sup>). Meie hinnangul toob see paratamatult kaasa õpetajate täiendava töökoormuse, suurema tugispetsialistide vajaduse ning sellest tulenevalt ka kulude kasvu.

Kuigi seletuskiri möönab, et kulud võivad tekkida eeskätt keskhariduse tasemel ja ettevalmistavas õppes, mille rahastamist plaanitakse teise määruse rakendamise kaudu, leiame, et eelnõu kooskõlastamiseks on vajalik suurem läbipaistvus ja selgus ning täpsem eelarvestus koos katteallikate kirjeldamisega.

Eeltoodust lähtuvalt palume seletuskirjas kajastada:

- prognoos tasandavate kursuste mahule (tundides/õppeaastas) ning soovituslikud rühmasuurused;
- tugispetsialistide (eripedagoog, logopeed, psühholoog) kättesaadavus praegu ning prognoositud vajadus muudatuse rakendumisel;
- milline on muudatuse mõju õpetajate koormusele;
- asenduskulud ja lisatasud, õppevahendite vajadus ning administratiivne koormus;
- rahastusmehhanismid.

Lisaks palume lisada riskianalüüsi õpetajate nappuse kohta ning kavandatavad leevendusmeetmed.

## 3. Selge väljund haridusteel

Kavandatav muudatus laiendab põhikooli lõpetamise aluseid ka juhtudel, kus kõik õpitulemused ei ole omandatud, ning kohustab pakkuma õpilasele tuge järgmises õppeastmes (Gümnaasiumi RÕK § 13 täiendused). Samas ei joonistu eelnõust selgelt välja, kuidas ja mis mahus lüngad kaetakse; millised on edukriteeriumid ning tagajärjed nende mittetäitmisel; kui paindlik on vastuvõtukorraldus tingimusliku vastuvõtu puhul ning kuidas kujuneb haridustee õpilasel, kes lõpetab põhikooli puudulike teadmiste ja oskustega.

Eeltoodust lähtuvalt palume täpsustada gümnaasiumide ja kutseõppeasutuste vastuvõtukorraldust:

- kas ja kuidas rakendatakse tingimuslikku vastuvõttu (nt kohustus liituda tasandava kursusega kindlaks kuupäevaks);
- milline on kooli ja õpilase õiguste ning kohustuste jaotus.

Palume täpsustada, kas põhihariduse lõpetanud õpilasel, kellel on puudulikke oskusi, on võimalus koheselt asuda gümnaasiumi või kutseõppesse, või eeldatakse enne seda osalemist ettevalmistavas õppes või tasanduskursustel, mis võib tähendada nn vaheaasta võtmist haridusteel puudulike teadmiste ja oskuste likvideerimiseks. Samaväärselt palume selgitada, kuidas kujuneb õpilase haridustee pärast seda, sh millised on tingimused tasanduskursuse või ettevalmistava õppe

läbimiseks ja kuidas toimub õpilase liikumine järgmisele õppeastmele peale kursuse läbimist.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)  
Erkki Keldo  
majandus- ja tööstusminister

Anna-Liina Väkräm  
Anna-Liina.Vakram@mkm.ee